

Asia: OM 17/41/2015

## **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

### Yleisiä huomioita

#### **Lausuntonne**

Yleisiä huomioita

Prosessuaalisen yleislain yleispiirteisyys on erityistuomioistuimena toimivan markkinaoikeuden, jonka toimintaa ohjaa ja jossa sovelletaan keskeisesti myös erityisiä prosessisäännöksiä, näkökulmasta kannatettava. Selvää on, että lain yleispiirteisyys on ristiriidassa informatiivisuuden ja sen kanssa, että hallintolainkäytön menettelyä ei edelleenkään tunnetta riittävästi hallintotuomioistuinten ulkopuolella, mihin esityksen yleisperusteluissa (s. 36) on viitattu. Ongelmaa voidaan helpottaa siten, että tuomioistuimet yleisin ohjeistuksin ja yksittäistapauksissa prosessinjohtollisesti kertovat niille, joita hallintoprosessi koskee, noudatettavista menettelytavoista.

Lain juokseva pykälänumerointi on kannatettava erityisesti säännöksiä toistuvasti kirjallisesti kuvaavan tahon eli tuomioistuimen kannalta.

### 1 luku (Yleiset säännökset)

#### **Lausuntonne**

Sääntely on pelkistettyä. Vaikka markkinaoikeutta tai muitakaan erityistuomioistuimia ei nimenomaisesti määritellä hallintotuomioistuimiksi, se ei aiheuta lain soveltamisalan selvyiden suhteen ongelmia. Luvun esteellisyyttä koskevan 5.1 §:n sanamuoto kattaa myös markkinaoikeuden valmistelijat (ks. näistä tuomioistuinlain 19 luku), vaikka tähän ei esityksen perusteluissa olekaan kiinnitetty nimenomaista huomiota.

## 2 luku (Valitus hallintopäätöksestä)

### Lausuntonne

Luvun 1–3 § ovat systemaattisesti hyvässä järjestyksessä ja otsikointi on selkeä. Luvun 5 ja 6 §, joista on pyydetty erityistä kannanottoa, eivät koske markkinaoikeutta, joten markkinaoikeus ei ota niihin kantaa.

**Luvussa säädettäisiin myös toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta (5 §). Onko pykälä mielestänne riittävän yksiselitteinen ja täsmällinen?**

-

**Lakiin ehdotetaan uutta säännöstä asiakokonaisuuden yhdistämisestä hallinto-oikeudessa (6 §).**

En ota kantaa

### Mahdolliset lisäkommenttinne

-

## 3 luku (Valituksen tekeminen)

### Lausuntonne

Luvun 4 §:ssä olisi syytä säätää informaatioesitystä nykyiseen tapaan, ettei valitukseen tarvitse liittää asiakirjoja, jotka on jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Tältä osin pelkkä esityksen perusteluteksti ei ole riittävä.

Luvun 5 §:ssä määritellyn prosessiosoitteen käyttöönotto on kannatettava ja sen sisältöä koskevat esityksen perustelut sinänsä asianmukaiset. Ne herättävät kuitenkin kysymyksen siitä, voiko yhteystiedoksi todettu puhelinnumero olla myös prosessiosoite.

## 4 luku (Muu hallintolainkäyttöasia)

### Lausuntonne

Luvun sääntely ei koske markkinaoikeutta, joten se ei ota siihen kantaa.

## 5 luku (Puhevalta ja avustajan tai asiamiehen käyttäminen)

### Lausuntonne

-

## 6 luku (Asian käsittely ja selvittäminen)

### Lausuntonne

Eräs keskeinen ero hallintolainkäytössä suhteessa yleiseen lainkäyttöön on asian selvittämistä koskeva sääntely. Markkinaoikeuden kanta on, että hallintolainkäytön nykyisistä virallisperiaatetta koskevista lähtökohdista ei ole syytä luopua tässä vaiheessa ja ainakaan prosessuaalisessa yleislaissa.

Luvun 7 §:n nykyisestä sääntelystä poikkeavat sanonnat jättävät tukinnanvaraiseksi sen, koskeeko pykälän sääntely nykyiseen tapaan vain valittajan vaatimuksia, kuten esityksen perusteluissa on kylläkin todettu. Tässä yhteydessä olisi nykyiseen tapaan syytä säätää myös uusien perusteiden esittämisestä.

Luvun 8.3 §:n osalta markkinaoikeus pitää perusteltuna sakon uhan asettamisen mahdollisuutta, joskaan markkinaoikeudella ei ole ollut erityisempiä ongelmia saada päätöksen tehneitä viranomaisia antamaan lausuntoja tai asiakirjoja. Markkinaoikeus kiinnittää huomiota siihen, että pykälän otsikko ei ainakaan yleiskielellisesti kata 2 momentissa säädettyä.

Markkinaoikeus kannattaa selvityksen rajoittamista (12 §) ja suullista valmistelua (13 §) koskevaa sääntelyä. Tarkastuksen (15 §) sääntelyn tarpeellisuuteen markkinaoikeus ei ota kantaa.

Siitä, että suullisessa valmistelussa ei voisi esityksen perustelujen mukaisesti tehdä valituskelpoisia päätöksiä, olisi syytä selvyyden vuoksi säätää laissa, mikäli tällainen kielto ylipäätään on tarpeellinen.

Luvun 20.3 §:n sääntelyä markkinaoikeus pitää tarpeellisena. Markkinaoikeus pitää myös perusteltuna, että sakko voidaan määrätä tarvittaessa poikkeuksellisesti ilman varoitustakin. Ennen sakon määräämistä aineiston toimittanutta tahoa on luonnollisesti kuultava, kuten esityksen perusteluissakin on selvennetty.

Markkinaoikeus ei kannata sitä, että luvun 21 §:n mukainen arvio käsittelyajasta tulisi antaa muullekin taholle kuin oikeudenkäynnin osapuolelle. Jos tällainen arvio annetaan, tieto arvioinnista olisi saatettava myös oikeudenkäynnin osapuolten tietoon. Kysymys ei ole pelkästään työmäärällinen vaan tällaisessa jokamiesaloitteisessa arvioharkinnassa myös ikään kuin sivuutetaan oikeudenkäynnin osapuolten mahdolliset perustellut erityistarpeet esimerkiksi asian käsittelyn lykkäämisestä.

**Luvussa säädettäisiin päätöksen tehneen viranomaisen velvollisuudesta antaa tuomioistuimen pyynnöstä lausunto sakon uhalla (8 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?**

Luvun 8.3 §:n osalta markkinaoikeus pitää perusteltuna sakon uhan asettamisen mahdollisuutta, joskaan markkinaoikeudella ei ole ollut erityisempiä ongelmia saada päätöksen tehneitä viranomaisia antamaan lausuntoja tai asiakirjoja. Markkinaoikeus kiinnittää huomiota siihen, että pykälän otsikko ei ainakaan yleiskielellisesti kata 2 momentissa säädettyä.

**Säännös selvityksen rajoittamisesta olisi uusi (12 §).**

Kannatan ehdotusta

#### **Mahdolliset lisäkommentit**

-

**Luvussa säädettäisiin myös eri selvitysketoista. Uusia selvitysketoja olisivat suullinen valmistelu ja tarkastus.**

#### **Suullinen valmistelu (13 §)**

Kannatan ehdotusta

#### **Mahdolliset lisäkommentit**

-

#### **Tarkastus (15 §)**

En ota kantaa

#### **Mahdolliset lisäkommentit**

-

**Luvussa olisi säännös järjestyksakon tuomitsemisesta tuomioistuimen arvoa loukkaavan kirjallisen aineiston toimittamisen perusteella (20 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta? Pitäisikö tuomioistuimen varoittaa kirjallisen aineiston toimittajaa ennen sakon tuomitsemista?**

Luvun 20.3 §:n sääntelyä markkinaoikeus pitää tarpeellisena. Markkinaoikeus pitää myös perusteltuna, että sakko voidaan määrätä tarvittaessa poikkeuksellisesti ilman varoitustakin. Ennen sakon määräämistä aineiston toimittanutta tahoa on luonnollisesti kuultava, kuten esityksen perusteluissakin on selvennetty.

## **7 luku (Suullinen käsittely)**

#### **Lausuntonne**

Luvun säännökset ja esityksen perustelut, ottaen huomioon myös esityksen 9:2 §:n säännös suullisesta tiedoksiannosta, eivät ole selvät sen suhteen, voiko oikeudenkäynnin osapuolen kutsua suulliseen käsittelyyn myös suullisesti.

Markkinaoikeus pitää perusteltuna, että kutsu suulliseen käsittelyyn voidaan esittää myös suullisesti asiassa mahdollisesti toimitettavassa suullisessa valmistelussa siellä paikalla oleville oikeudenkäynnin osapuolille. Markkinaoikeudessa noudatettavan menettelytavan mukaisesti suullinen kutsu on myös luettavissa kirjallisessa muodossa suullisen valmistelun pöytäkirjasta, joka toimitetaan oikeudenkäynnin osapuolille tiedoksi pian suullisen valmistelun jälkeen.

Luvun 20 § jättää esityksen perusteluidenkin valossa tulkinnanvaraiseksi, mitä osia (ks. luvun 4 §) suullisesta käsittelystä on tallennettava, kun 19 §:n perusteluissa käytetään ilmaisua ”Silloin kun suullinen käsittely tallennetaan, ...”.

## 8 luku (Hallintotuomioistuimen päätöksenteko)

### Lausuntonne

On hyvä, että luvun 3.3 § tutkimatta jättämistä koskevista tilanteista vastaa järjestykseltään oikeuskirjallisuudessa ennakkoluontoisuusjärjestyksestä esitettyä.

## 9 luku (Tiedoksianto)

### Lausuntonne

Markkinaoikeus kannattaa sitä, että ainoastaan esityksessä tarkoitetut velvoittavat päätökset tulee antaa tiedoksi todisteellisesti. Lisäksi selventävästi olisi syytä säätää, että velvoittavuus määräytyy pääasian velvoittavuuden mukaan, eikä ainakaan oikeudenkäyntikuluratkaisusta seuraavan maksuveloitteen tulisi vaikuttaa tiedoksiannon tapaan.

Markkinaoikeus ei näe tarvetta sille, että markkinaoikeuden päätökset julkisia hankintoja koskevissa asioissa annetaan tiedoksi todisteellisesti (esityksen liitelaki 39 ja sen 162 §).

**Ehdotuksen mukaan ainoastaan velvoittavat päätökset, joiden tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika, tulisi antaa tiedoksi todisteellisesti (1 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?**

Markkinaoikeus kannattaa sitä, että ainoastaan esityksessä tarkoitetut velvoittavat päätökset tulee antaa tiedoksi todisteellisesti. Lisäksi selventävästi olisi syytä säätää, että velvoittavuus määräytyy pääasian velvoittavuuden mukaan, eikä ainakaan oikeudenkäyntikuluratkaisusta seuraavan maksuveloitteen tulisi vaikuttaa tiedoksiannon tapaan.

## 10 luku (Oikeudenkäyntikulut)

### Lausuntonne

On hyvä, että tässä luvussa ei viitata oikeudenkäymiskaaren 21 luvun säännöksiin.

Luvun 6 §:n relettiivilause olisi syytä selvyiden vuoksi kirjoittaa viittaamalla päätöksen antamispäivään.

Esityksen julkisia hankintoja koskevan liitelain (liitelaki 39 ja sen 149.1 §) oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva sääntely sanamuotonsa mukaisesti käsitettynä johtaa siihen, että näissä asioissa ei sovellettaisi myöskään esityksen päälain 10 luvun 2–7 §:n säännöksiä (esimerkiksi edes korkosäännöstä). Tätä ei liene tarkoitettu. Mikäli näin on ja muutoinkin, puheena oleva lainkohta (149.1 §) olisi syytä muotoilla esimerkiksi seuraavasti: Hankinta-asiassa oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 10 luvussa säädetään, ei kuitenkaan luvun 1 §:n 3 momenttia.

Mainitun liitelain 149.2 §:n muutosesitys tarvitsee myös työstämistä, sillä esityksen päälain 10 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentissa ei ainakaan nimenomaisesti säädetä viranomaisesta tai muusta julkisesta osapuolesta. Vaikuttaa siltä, että puheena olevan 149.2 §:n ensimmäinen virke on tarpeettomana syytä poistaa.

## 11 luku (Päätöksen korjaaminen ja täydentäminen)

### Lausuntonne

Markkinaoikeus kannattaa päätöksen täydentämistä koskevaa sääntelyä.

### Säännös päätöksen täydentämisestä olisi uusi (2 §).

Kannatan ehdotusta

### Mahdolliset lisäkommenttinne

-

## 12 luku (Valitus hallintotuomioistuimen päätöksestä)

### Lausuntonne

Markkinaoikeus kannattaa sitä, että valituslupajärjestelmä olisi hallintolainkäytössäkin pääsääntö.

Markkinaoikeus kannattaa sitä, että hallintopäätöksen tehnyt viranomainen voi hakea muutosta, jos sen päätös kumotaan tai muutetaan hallintotuomioistuimessa. Markkinaoikeudessa on pidetty ongelmallisena sitä, että patentti- ja rekisterihallituksella ei käsittelemiensä teollisoikeuksien rekisteröintiasioissa ole valitusoikeutta. Mikäli valitusoikeutta ei ole, tuomioistuimen virheelliset käsitykset voivat siirtyä osaksi hallintoa tai viranomainen voi alkaa vain sivuuttaa vastaavissa myöhemmissä tapauksissa vääränä pitämiään tuomioistuimen käsityksiä.

**Ehdotuksen mukaan uudessa yleislaissa olisi pääsääntönä, että hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan (1 §). Tarvittaessa poikkeuksista säädettäisiin jatkossa erikseen. Ehdotus valituslupamenettelystä pääsääntönä poikkeaisi voimassa olevasta laista.**

Kannatan ehdotusta

### Mahdolliset lisäkommenttinne

-

**Hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella ei nykyisten yleissäännösten mukaan ole valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Viranomaiselle ehdotetaan valitusoikeutta tilanteessa, jossa ensi asteen hallintotuomioistuin on kumonnut sen päätöksen tai muuttanut sitä (3 §). Ehdotus päätöksen tehneen viranomaisen valitusoikeudesta poikkeaisi voimassa olevasta laista.**

Kannatan ehdotusta

## **Mahdolliset lisäkommentit**

-

## **13 luku (Ylimääräinen muutoksenhaku)**

### **Lausuntonne**

Markkinaoikeus kannattaa tässä luvussa esitettyä sääntelyä kaikilta osin.

**Kantelu ylimääräisenä muutoksenhakeina ehdotetaan poistettavaksi. Nykyiset kanteluperusteet yhdistettäisiin purkuperusteisiin (5 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?**

-

**Luvussa ehdotetaan nimenomaista säännöstä ylimpien laillisuusvalvojen oikeudesta hakea purkaa lainvoimaiseen päätökseen (6 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?**

-

**Ehdotuksen mukaan muun hakijan kuin viranomaisen olisi päätöksen purkamista koskevassa asiassa käytettävä lainoppinutta avustajaa (6 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?**

-

## **14 luku (Päätöksen täytäntöönpano ja hallintotuomioistuimen väliaikaiset määräykset)**

### **Lausuntonne**

Markkinaoikeus kannattaa sitä, että yleisiltä tuomioistuimilta poistetaan toimivalta antaa turvaamismääräyksiä hallintolainkäytön piiriin liittyvissä asioissa.

Markkinaoikeus kiinnittää huomiota siihen, että esityksen mukainen sääntely merkitsee muodollisesti heikennystä vallitsevaan oikeustilaan siinä suhteessa, että enää väliaikaista oikeussuojaa ei voisi saada ennen pääasian vireille laittamista. Asialla ei kuitenkaan liene käytännöllistä merkitystä.

**Oikeudenkäymiskaaren ehdotettujen muutosten johdosta yleisiltä tuomioistuimilta poistuisi toimivalta antaa turvaamismääräyksiä hallintolainkäyttöasioissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta?**

Markkinaoikeus kannattaa.

## **15 luku (Voimaantulo)**

### **Lausuntonne**

Markkinaoikeudella ei ole näiltä osin lausuttavaa.

## **Liitelait**

## **Mahdolliset kommentit**

Näistä on lausuttu jo edellä.

## **Yksityiskohtaisia huomioita**

## **Tekniset huomiot**

-

Mikkola Kimmo  
Markkinaoikeus